

KOMUNIKAT PRASOWY nr 165/24

Luksemburg, 4 października 2024

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-181/23 | Komisja/Malta (Obywatelstwo w zamian za inwestycje)

Rzecznik generalny Anthony Michael Collins: Komisja nie udowodniła, że przepisy Unii dotyczące obywatelstwa (art. 20 TFUE) wymagają istnienia „rzeczywistego związku” lub „uprzedniego rzeczywistego związku” między państwem członkowskim a jednostką dla celów przyznania obywatelstwa

W następstwie nowelizacji ustawy o obywatelstwie maltańskim w lipcu 2020 r. Republika Malty przyjęła przepisy uzupełniające¹ obejmujące „system nabywania obywatelstwa maltańskiego w drodze naturalizacji za wyjątkowe usługi w związku inwestycją bezpośrednią”² (zwany dalej „systemem nabywania obywatelstwa z 2020 r.”). W ramach systemu z 2020 r. inwestorzy zagraniczni mogli ubiegać się o uzyskanie obywatelstwa po spełnieniu szeregu warunków, głównie o charakterze finansowym.

W ramach skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego Komisja zmierza do stwierdzenia, że ustanawiając i stosując system nabywania obywatelstwa z 2020 r., który umożliwia osobom nabycie obywatelstwa w zamian za wcześniej określone płatności lub inwestycje mimo braku rzeczywistego związku między nimi a Republiką Malty, Malta uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 20 TFUE w odniesieniu do obywatelstwa Unii³ oraz zasadzie lojalnej współpracy⁴.

W przedstawionej dzisiaj opinii rzecznik generalny Anthony M. Collins proponuje, aby Trybunał uznał, że **Komisja nie wykazała, iż dla celów nadania zgodnie z prawem obywatelstwa prawo Unii wymaga istnienia między państwem członkowskim a jednostką jakiegokolwiek „rzeczywistego” lub „uprzedniego rzeczywistego” związku innego niż wymagany przez prawo krajowe państwa członkowskiego.**

Rzecznik generalny zauważył, iż w niniejszym postępowaniu Komisja musi udowodnić, że państwo członkowskie nie wypełniło obowiązku ciążącego na nim na mocy prawa Unii, a w tym celu nie może opierać się na jakimkolwiek domniemaniu. W uwagach ustnych przedstawionych w tej sprawie Komisja potwierdziła, że jej skarga opiera się na dowodzie istnienia na mocy prawa Unii wymogu, zgodnie z którym w celu zachowania integralności obywatelstwa Unii musi istnieć „rzeczywisty związek” między państwem członkowskim a jego obywatelami.

Zdaniem rzecznika generalnego A. Collinsa deklaracja nr 2 w sprawie obywatelstwa państwa członkowskiego, załączona do Aktu końcowego Traktatu o Unii Europejskiej⁵, odzwierciedla punkt widzenia państw członkowskich, zgodnie z którym ich odpowiednie koncepcje obywatelstwa dotyczą samej istoty ich suwerenności i tożsamości narodowej, czego nie zamierzają uwspólniać. **Wynika z tego, że państwa członkowskie postanowiły, iż wyłącznie do każdego z nich należy określenie, kto ma prawo być obywatelem danego państwa, a w konsekwencji – kto jest obywatelem Unii.** Rzecznik generalny A. Collins uznał zatem, że o ile państwo członkowskie może na podstawie swojego ustawodawstwa dotyczącego obywatelstwa wymagać przedstawienia dowodu rzeczywistego związku, o tyle prawo Unii ani nie określa, ani tym bardziej nie wymaga istnienia takiego związku dla celów nabycia lub zachowania tego obywatelstwa.

Mimo że prawo Unii nie ustanawia warunków wykonywania kompetencji, które państwa członkowskie postanowiły zachować, wykonywanie to nie może naruszać prawa Unii w sytuacjach objętych zakresem stosowania tego prawa. Tym samym, o ile prawo Unii może co do zasady ograniczać wykonywanie suwerennej prerogatywy państwa członkowskiego w zakresie nadawania lub cofania obywatelstwa, o tyle ograniczenie to ma zastosowanie tylko wtedy, gdy to państwo członkowskie działa w sposób sprzeczny z prawem Unii. Przesłanki nadania obywatelstwa podlegają prawu krajowemu, choć może to zakładać uwzględnienie norm prawa międzynarodowego dotyczących ograniczania bezpieczeństwa, a prawo Unii wymaga poszanowania praw człowieka i praw procesowych zainteresowanych osób, przynajmniej w odniesieniu do utraty obywatelstwa.

Wynikający z prawa Unii obowiązek uznania obywatelstwa nadanego przez inne państwo członkowskie jest wyrazem wzajemnego uznawania oraz poszanowania suwerenności każdego państwa i nie stanowi środka skutkującego podważeniem wyłącznych kompetencji przysługujących państwom członkowskim w tej dziedzinie. Brak jest logicznej podstawy dla twierdzenia, że skoro państwa członkowskie są zobowiązane uznać obywatelstwo nadane przez inne państwa członkowskie, ich ustawodawstwo dotyczące obywatelstwa musi obejmować jakąś szczególną zasadę. Odmienne rozstrzygnięcie naruszyłoby równowagę między obywatelstwem krajowym a obywatelstwem Unii, starannie wypracowaną w traktatach, i prowadziłoby do całkowicie niezgodnej z prawem erozji kompetencji państw członkowskich w bardzo delikatnej dziedzinie, którą wyraźnie postanowiły one zachować pod swoją wyłączną kontrolą.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Skarga o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku.

Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się sankcji finansowych. Jednak w sytuacji nieprzekazania Komisji krajowych środków transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ Rozporządzenie o nadawaniu obywatelstwa za wyjątkowe usługi z 2020 r., przyjęte w listopadzie 2020 r. zgodnie z art. 10 ust. 9 ustawy o obywatelstwie maltańskim, zmienionej ustawą o obywatelstwie z 2020 r.

² Części III i IV rozporządzenia z 2020 r. zawierały szczegółowe zasady regulujące rozpatrywanie wniosków o nadanie obywatelstwa za wyjątkowe usługi na podstawie zasług i w związku z bezpośrednią inwestycją w rozwój gospodarczy i społeczny Republiki Malty.

³ Artykuł 20 TFUE.

⁴ Artykuł 4 ust. 3 TUE.

⁵ Dz.U. 1992, C 191, s. 98.